

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๙
บทที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรมและเทวดาในพระพุทธศาสนาเถรวาท	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ	๑๐
๒.๑.๑ ความหมายของความเชื่อ	๑๐
๒.๑.๒ ความเป็นมาของความเชื่อ	๑๑
๒.๑.๓ ระบบความเชื่อ	๑๒
๒.๑.๔ ผลของความเชื่อ	๑๓
๒.๑.๕ ความเชื่อของสังคมไทย	๑๔
๒.๒ ความเชื่อและพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา	๑๖
๒.๒.๑ กาลามสูตร	๑๖
๒.๒.๒ หลักศรัทธาสัมปทา	๑๖
๒.๒.๓ พิธีกรรม (ศาสนพิธี)	๑๗
๒.๓ แนวคิดเรื่องเทวดาพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๘
๒.๓.๑ ความเป็นมาของเทวดาในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๘
๒.๓.๒ ความหมายของคำว่าเทวดาในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๙
๒.๓.๓ ประเภทของเทวดาในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท	๒๒
๒.๒.๔ อายุของเทวดาในทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท	๒๔
๒.๔ หลักธรรมที่ทำให้มนุษย์เกิดเป็นเทวดาในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๒๖

๒.๔.๑ เทวธรรม	๒๗
๒.๔.๒ วัตถุบท ๗	๒๗
๒.๔.๓ บุญกิริยาวัตถุ	๒๘
๒.๔.๔ สัมปทา ๕	๒๙
๒.๔.๕ กุศลกรรมบถ ๑๐	๓๐
๒.๕ ความเชื่อของชาวอีสาน	๓๑
๒.๕.๑ ความเชื่อเรื่องการตั้งถิ่นฐาน	๓๒
๒.๕.๒ ความเชื่อเรื่องการปลูกเรือน	๓๓
๒.๕.๓ ความเชื่อเรื่องเทวดา	๓๔
๒.๕.๔ ความเชื่อเรื่องพระยาแถน	๓๔
๒.๕.๕ ความเชื่อเรื่องพญานาค	๓๖
๒.๕.๖ ความเชื่อเรื่องผี (การถือผี) วิญญาณ และผีป่วน	๓๖
๒.๖ สรุป	๔๐
บทที่ ๓ ความเชื่อเรื่องการบวงสรวงเทวดาของชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอนิคมพิสัย จังหวัดหนองคาย	
๓.๑ สภาพทั่วไปของชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอนิคมพิสัย จังหวัดหนองคาย	๔๒
๓.๒ ความเชื่อเรื่องการบวงสรวงเทวดาของชุมชนโคกหัวภู	๔๓
๓.๒.๑ ความเชื่อแบบดั้งเดิม	๔๔
๓.๒.๒ ความเชื่อแบบพราหมณ์	๔๖
๓.๒.๓ ความเชื่อแบบพุทธศาสนา	๔๘
๓.๓ พิธีกรรมการบวงสรวงเทวดาของชุมชนโคกหัวภู	๕๐
๓.๓.๑ จุดประสงค์ของการบวงสรวง	๕๐
๓.๓.๒ เครื่องบวงสรวง	๕๑
๓.๓.๓ คุณประโยชน์ของการบวงสรวง	๕๑
๓.๓.๔ ขั้นตอนการทำพิธีบวงสรวงเทวดาชุมชนโคกหัวภู	๕๒
๓.๔ สรุป	๕๒
บทที่ ๔ ความสัมพันธ์และคุณค่าของพิธีกรรมการบวงสรวงเทวดาของชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอนิคมพิสัย จังหวัดหนองคาย	
๔.๑ ประโยชน์ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทวดาของชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอนิคมพิสัย จังหวัดหนองคาย	๕๔
๔.๑.๑ ผลดีจากการเชื่อเรื่องเทวดา	๕๔
๔.๑.๒ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเทวดาที่ถูกต้องเกี่ยวกับปาฏิหาริย์	๕๖
๔.๑.๓ ความสัมพันธ์ที่ไม่ควร ระหว่างมนุษย์กับเทวดา	๕๙
๔.๑.๔ เข้าใจในหลักความสัมพันธ์เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา	๖๒

๔.๒ คุณค่าด้านปัจเจกบุคคล	๖๓
๔.๓ คุณค่าด้านครอบครัว	๖๔
๔.๔ คุณค่าด้านสังคม	๖๕
๔.๕ คุณค่าด้านเศรษฐกิจ	๖๗
๔.๖ คุณค่าด้านพระพุทธศาสนา	๖๘
๔.๗ สรุป	๗๒
บทที่ ๕ สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๗๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๓
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๕
บรรณานุกรม	๗๗
ภาคผนวก	
ก. รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	๘๐
ข. แบบสัมภาษณ์	๘๒
ค. ภาพพิธีกรรมการบวงสรวงเทวดาของชาวโคกหัวญ	๘๕
ง. ภาพการสัมภาษณ์	๘๘
ประวัติผู้วิจัย	๙๕

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	สัมภาษณ์ นายเพิ่ม ชัยเนตร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๘๘
ภาพที่ ๒	สัมภาษณ์ นายบุญหลาย นิลเกษ, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๘๘
ภาพที่ ๓	สัมภาษณ์ นายสี เมยตง, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๐
ภาพที่ ๔	สัมภาษณ์ นายเอื้อ ไชยเนตร, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๐
ภาพที่ ๕	สัมภาษณ์ นางถ้ำ เมยตง, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๑
ภาพที่ ๖	สัมภาษณ์ นายอรุณ ภูไว, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๑
ภาพที่ ๙	สัมภาษณ์ นางสมร นิลเกษ, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๒
ภาพที่ ๑๐	สัมภาษณ์ นางทองเลี่ยม ฝ่ายขาว, ชาวบ้านชุมชนโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๒
ภาพที่ ๑๑	สัมภาษณ์ นายบุญเสียง ศรีแก้วต่างวงศ์, ผู้ใหญ่บ้าน บ้านโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๓
ภาพที่ ๑๔	สัมภาษณ์ นายทำนอง ศรีต่างคำ, ข้าราชการครูระดับ ๘ โรงเรียนบ้านโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๓
ภาพที่ ๑๓	สัมภาษณ์ นายสาร บัววัน, ชาวบ้านบ้านโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๔
ภาพที่ ๑๒	สัมภาษณ์ นางอวัลย์ อานาม, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านโคกหัวภู ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย	๙๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ รูปแบบการอ้างอิงจะขึ้นต้นด้วยอักษรย่อชื่อของคัมภีร์แล้วตามด้วย เล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับ เช่น วิ.มหา. (บาลี) ๑/ ๑๙๖/๑๕๑, วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๙๖/๒๑๐. หมายถึง วินัยปิฎก มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๑๙๖ หน้า ๑๕๑ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๐ และวินัยปิฎก มหาวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑ ข้อ ๑๙๖ หน้า ๒๑๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

พระวินัยปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๑-๒	วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
๔-๕	วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)
๖-๗	วิ.จุ. (ไทย)	= วินัยปิฎก จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๑๐	ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
๑๑	ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
๑๒	ม.มฺ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์	(ภาษาไทย)
๑๔	ม.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุपरูปปณณาสก์	(ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
๑๘	ส.สพ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค	(ภาษาไทย)
๑๙	ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
๒๐	อง.เอกก.(บาลี)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.เอกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
	อง.ทก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ทก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทกนิบาต	(ภาษาไทย)
	อง.ติก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาตร	(ภาษาไทย)
๒๑	อง.จตุกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๒	อง.ปญจก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๓	อง.อฏฐก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
๒๔	อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒๕	ขุ.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
	ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
	ขุ.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
	ขุ.อิติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
	ขุ.สุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

๓๘-๓๙	อภ.ย. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	ยมก	(ภาษาไทย)
-------	-------------	---------------	-----	-----------